

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

## **Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110**

Logica s. ars cogitandi - Ettenheim-Münste 101 - Philosophia eclecticica

**Cartier, Gallus**

**[S.l.], [18. Jahrh.]**

Conclusio

[urn:nbn:de:bsz:31-110938](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110938)

\* Glob. v. v. v. \*  
 folget,  
 soll nicht  
 geschick  
 werden  
 werden

## Prolusio.

Ad Theses ex logicâ, publica  
 Disputationi expositas, die 27<sup>ma</sup>  
 Januarii an. Chr. 1744.

P.P.

Studii Philosophici nostri, quod feli-  
 citer auspiciati sumus, hinc ex Logicâ de-  
 promptis ac selectis Thesis, quas publica  
 concertationi in presentiarum exponimus,  
 primum daturi specimen, opere pretium  
 arbitrati sumus, priusquam disputationem  
 ipsam ingrediamur, pauca exponere, quâ ra-  
 tione scientia seu arti hinc operam nava-  
 verimus, eamque prosecuti fuerimus. Ergo  
 jam in disputationis nostre limine Studii  
 nostri rationem reddere animus est.

Logicam vulgò spinosam vocant,  
 quod innumeris penè, quæ in eâ occurrunt  
 subtilibus quidem, sed arduis et abstrusis  
 questionibus lectatorum horum mentes  
 velut tot spinarum aculeis acriter pungat  
 et dilaniet.

Utterius progressi quidam alii, eam  
 velut per contemptum tetricam et tristem  
 non modo, ut quæ tot absurdis, fastidiosis,  
 et inutilibus faciatur questionibus, sed  
 et horribilem ac terrificam artem nuncu-  
 pant, quippe quæ absonis, inconditis, atque  
 ad terrendum potius, quam ad alliciendum  
 comparatis vocabulis abundet; ut tot in-  
 cantamenta videantur, iis non multum  
 absimilia, quæ venefici illi adhibent, qui  
 prestigiis suis, quas vernaculo sermone  
 Christophorianas Orationes nuncupant, the-  
 sauros effodere Stulto labore intuntur.  
 Adeo ut mirum videri non debeat, quod

tot adolescentes, qui statim ad eam solerti<sup>237.</sup>  
et juvenis animo accedunt, horum illius  
postmodum deterriti ditionibus, tristes et  
ignari ab ea recedant.

Quod nos attinet, nondum eo pro-  
lapsi sumus, ut Logicam, præstantem Scien-  
tiam illam et artem ceterarum penè om-  
nium disciplinarum Organum, et sine  
quâ hæc vix probè apprehendi possit à no-  
bis censetur, deprimere animus sit, eam-  
que criminari, quasi ea, quæ tractat, plu-  
rumque absona, incondita, et inutilia  
forent; aut eam detestabili ac execran-  
da infelium veneficorum arti etiam-  
num comparare; absit à nobis tantum  
nefas. Quin potius illam in summò  
habemus pretio, ut quæ veritatis, quæ  
nihil præstantius fortiusque est, thesau-  
ros in aliis Scientiis et Disciplinis fodere  
doceat.

Equidem fatemur, eam ardua in-  
terdum et abstrusa quædam, præsertim  
juvenibus, continere, quæ Lectatores illi-  
us deterrere, necnon fastidio aliquò affi-  
cere possent. Itemque à desidiosis ho-  
minibus, quæstionum variarum puerili-  
um et inutilium interjecta, quodam-  
modo eam subinde obscurari et foedari.  
Verùm id hominum imbecillitati et vi-  
tio imputandum, non arti ipsi, ut quæ  
non nisi utilia tractare amet.

Nos his malis et incommodis mederi  
omni contentione admissi sumus. Resipis-  
namque omnibus, quæ Logicam conspurca-  
re potius, quàm decorare hæcenus visa sunt,  
inutilibus quæstionibus, eas dumtaxat  
summâ, quâ potuimus claritate, emu-

238. cleandas suscepimus, quo tunc in hac ipsa arte, tum vel maximè in aliis disciplinis nobis fore proficimus ultrò perspeximus. Et ut arida illa, Sterilia, ingrata, et fastidiosa, quo passim in eà offendimus, grata et jucunda nobis efficerentur, illa præclaris ex aliis Philosophia partibus, imò ex ipsa Theologia repetitis exemplis et argumentis illustravimus: Quorum quodam duntaxat hæc subtenere placet.

Sic jam in primâ Logices nostre parte, quæ de ideis tractat, clararum et obscurarum idearum naturam explicantes, Mentis nostre, et cogitationum, aliarumque affectionum harum, ut gaudii, tristitiæ, pœnitentiæ, etiam Dei tanquam entis supremi et perfectissimi claram et distinctam ideam nos habere diximus; at contra ostendimus, nos non nisi obscuras habere ideas qualitatum sensibilium, ut puta doloris; cujus ideam ex eo obscuram esse et confusam probavimus, quòd hactenus arbitrati sumus, Dolorem, quem ex inordinatò quodam corporis, vel illius partis cujusdam e.g. manus, que uritur, motu sentimus, in manu esse, cum tamen non nisi in mente reperiat, cui dolor ille per filamenta nervis tanquam tubulis inclusa, atque fidium instar à cerebro ad manus usque ceteraque corporis membra protensa communicatur; ita ut hæc filamenta moveri laud possint, quin etiam illa cerebri pars, à quâ oriuntur, simul moveatur.

Et verò hujusmodi Dolorem, qui corporis nuncupatur, non ad corpus sed ad animam seu mentem pertinere ex eo manifestè nos probasse autumamus, quòd illa, quæ nobis cogitantibus Dolorem inferunt, ne ledant quidem, cum mens vehementi

attentione alio distrahitur, quod quotidiana<sup>239.</sup>  
constat experientia.

Inde etiam deducimus, animam à cor-  
pore separatam igne inferni vel purgatorii  
torqueri, imò eundem sentire posse dolo-  
rem, quo quis afficitur, cum, admotò igne,  
uritur; quia etiam tunc, quando corpori  
juncta erat, ipsa cruciabatur, dolorque  
nihil aliud erat, quam quòdam animi tris-  
titia, quã affligebatur ob ea, quæ in cor-  
pore, cui à Deo alligata erat, perageban-  
tur: quidni ergò coniciamus, divinam  
justitiam posse aliquam materie par-  
tem animo separata ita accommodare,  
ut illius motus in eã molestas cogitatio-  
nes excitare possit; quemadmodum inde-  
bitus corporis illius, cui in hac vitã  
conjuncta erat, motus hujusmodi mo-  
lestas, et tristitia cogitationes in eã ex-  
citavit. His equidem et aliis æquè  
curiosis et juvenis questionibus pri-  
mam Logices nostre partem illustravi-  
mus.

Ubi verò ad secundam, quæ de ju-  
dicio agit, ventum à nobis est; tum  
post explicatam judicii naturam in  
id toti incubuimus, ut nempe præci-  
pua errorum in judiciis nostris occur-  
rentium fontes indicarem, eisquæ  
apta remedia præscriberemus. Nempe  
præjudicio, quòd anticipatum judi-  
cium ex sensuum præsertim impressio-  
nibus ortum dicitur, cujusmodi sunt  
erroneæ opiniones illæ, quibus vel ab  
infantia, vel ab imperitis Magistris im-  
buti sumus, unicum hoc remedi-  
um præscripsimus, ut scilicet mens

nostra omnes praecipuas opiniones illas  
abjiciat, nec ullam deinceps admittat, quam  
non maturo prius examine expendit.

Breuitati iudicii, alteri errorum  
in iudiciis nostris occurrentium fonti, quae  
est praecipua et inconsideratum de re ignota  
vel non satis explorata iudicium, et quo  
mentis vitio nudum frequentius est apud  
homines, prout innumera temeraria iudi-  
cia in humanis disciplinis, praesertim vero  
in vita civili, palam faciunt: cunctatione,  
et diligenti ad ideas attentione medendum  
esse ostendimus. Enimvero si, quem-  
admodum ajunt Medici, contraria contra-  
riis curantur, nihil efficacius subitam  
et inconsideratam affirmandi aut negandi  
prohibitatem emendare potest, quam lon-  
ga et circumsperta cunctatio, per quam  
assensus sustinetur, donec res, quae sub ju-  
dicio cadit, diligenti examine fuerit  
explorata.

Hanc praecipue quidem quantum ad  
humanas disciplinas, at vero in iis, quae  
humanae vitae societatem spectant, id in-  
primis nobis cavendum esse monimus, ne  
sibi et aliis temerariis iudiciis mentem  
nostram conspurcemus. Ne ea, quae nos  
non attingunt, curiosè disquiramus, aut  
ad censuram nostrae tribunal vocemus. Et  
sicut à vituperiis et injuriis nobis omnino  
abstinendum, ita nec etiam in aliorum,  
praesertim si praesentes sint, effusae et im-  
modicas laudes esse cavendum; ne adu-  
lari potius, quam laudare videamur, Jouu-  
mus.

Calumniis et injuriis nunquam vicem  
rependam esse insinuavimus, sed potius  
eos, qui talibus nos afficiunt, benevolen-  
tia et officiis compleri oportere, atque

De illis coram aliis Semper bonè prædicare. 241.  
Hæc enim ratione non modo Evangelii mo-  
niti nos morem, quemadmodum par est,  
esse gesturos, sed etiam effecturos, ut qui  
nos ausultaverint, velut integerrima vitæ  
viros nos reputent, calumniatores vero  
nostros velut mendaces et maledicos intue-  
antur, ostendimus.

Tertiam quoque Logices nostræ  
partem percurrentes, inter alia privatio-  
nem, et formam Substantialem, quas  
Beripatetici, post suum Aristotelem, ve-  
lut prima corporis naturalis elementa  
et principia suspiciunt, jam velut iis,  
quæ in Physicâ nostrâ hæc de re eloqui-  
ri sumus, prævidentes, explorimus, ostendi-  
musque, privationem inane et puerile  
quid esse, indignam proinde, quæ à  
Philosopho quocumque commemoretur;  
formam vero Substantialem nusquam  
esse aut conipi posse.

Denique, ut plura alia ex variis  
disciplinis in logicam nostram à nobis  
velut translata omittamus, quippe quod  
ea hîc referre non sinat temporis an-  
gustia; quartam Logices nostræ par-  
tem, quæ de Methodo est, præclaris  
ad sublime sacra Theologiae Studium  
comparatis axiomatis conclusimus.

Hæc ergo Studii nostri Logici ra-  
tio et Methodus. Modo in arenam des-  
cendendi tempus. Igitur p p p.